

Ústavní právo

Ing. Mgr. Tomáš Klusák

Obsah přednášky

- o Ústavní právo
- o Moc zákonodárná, výkonná a soudní
- o NKÚ + ČNB
- o LZPS
- o Veřejný ochránce práv
- o Příklady na závěr

Ústavní právo

- o Odvětví veřejného práva, jehož normy upravují nejdůležitější právní vztahy ve státě
- o Prameny:
  - o Ústava
  - o LZPS
  - o Ústavní zákony

Ústava ČR (1/1993)

- o Základní pramen právního řádu s nejvyšší právní silou, kdy všechny zákony a právní předpisy s ní musí být v souladu
- o Preambule, 8 hlav a 113 článků
  - o H1: Základní ustanovení
  - o H2: Moc zákonodárná
  - o H3: Moc výkonná
  - o H4: Moc soudní
  - o H5: NKÚ
  - o H6: ČNB
  - o H7: Územní samospráva
  - o H8: Přejídná a závěrečná ustanovení

Preambule a základní ustanovení

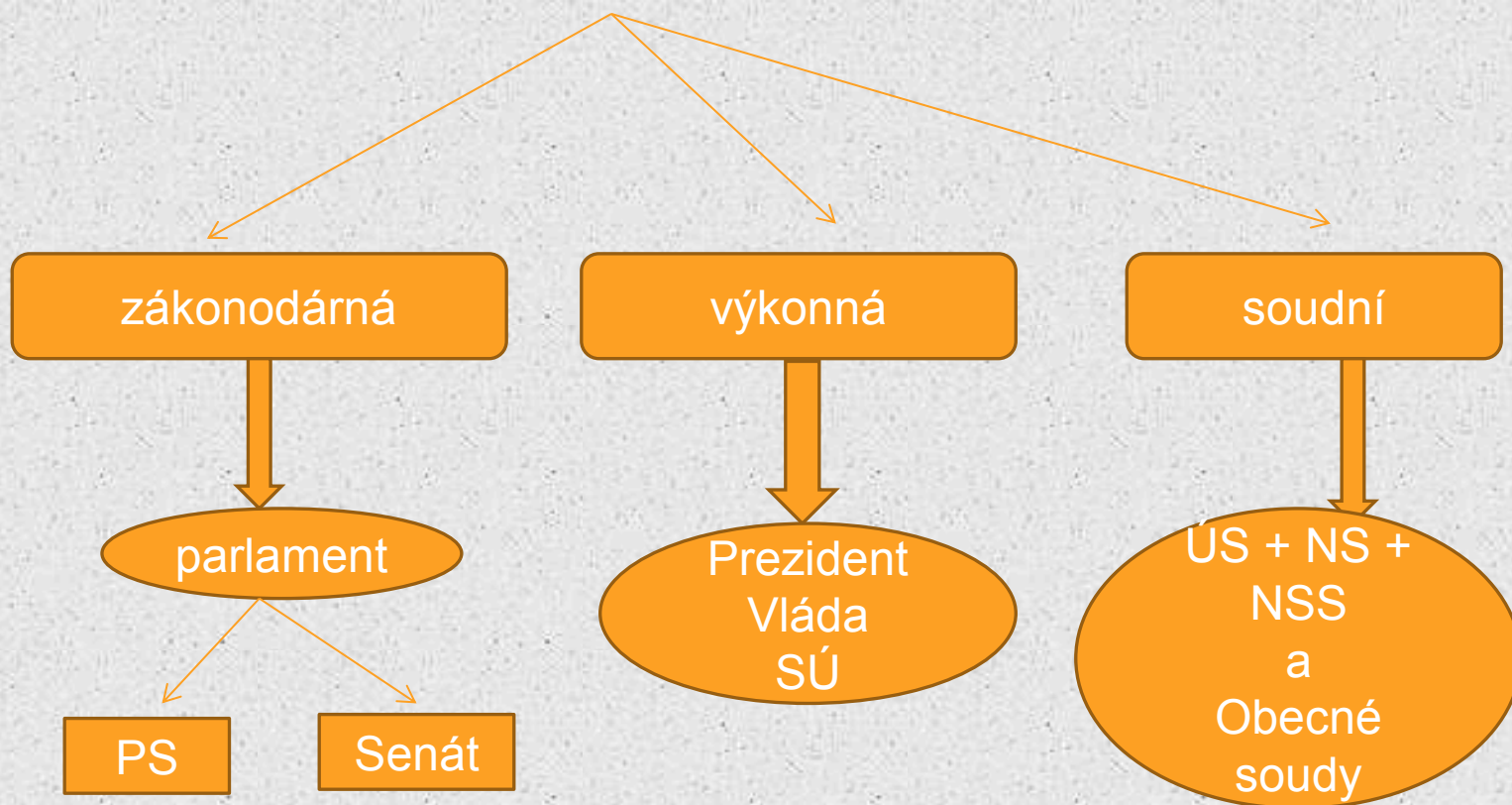
o Preambule:

- o Přihlašuje se k tradici dávné státnosti Koruny české a státnosti československé
- o Zdůrazňuje nedotknutelnost lidské důstojnosti a svobody i rovnoprávnosti občanů
- o Principy právního státu

o Základní ustanovení:

- o Svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát
- o Úcta k právům člověka a občana
- o Zdrojem státní moci je lid, který ji vykonává prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní

System dělby moci

Moc zákonodárná

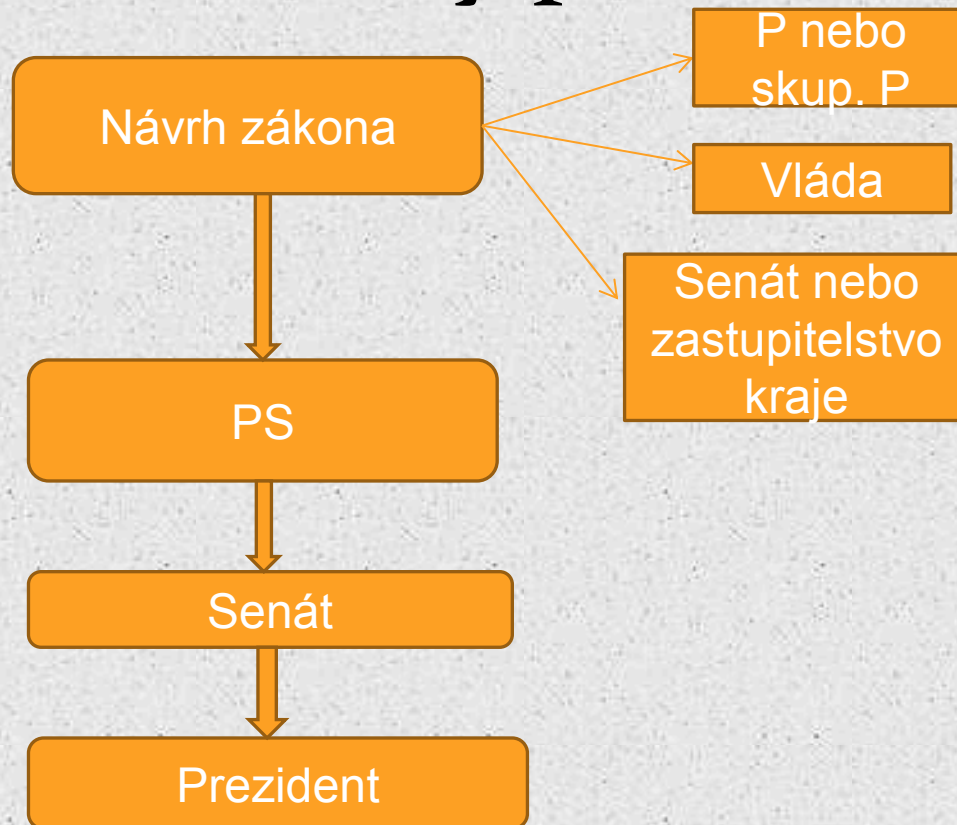
- o Náleží Parlamentu ČR
- o PS:
  - o 200 poslanců, princip poměrného zastoupení
  - o Poslanec (právo volit + 21 let + ČR)
- o Senát:
  - o 81 senátorů, voleni většinou
  - o 6 let (každé 2 roky 1/3 výměna)
  - o Senátor (právo volit + 40 let + ČR)

Moc zákonodárná

- o Princip poměrného zastoupení
  - o Procentní poměr počtu získaných mandátů ve sboru pro volební stranu odpovídá procentnímu poměru počtu hlasů ve volbách
  - o Klauzule 5 % ve volbách
- o Většinový systém
  - o 1. kolo (nad 50 % všech)
  - o 2. kole (2 kandidáti, vítěz vyhrává)

Zákonodárny proces

Moc výkonná

- o Vláda (odpovědna PS)
  - o Organizuje a zajišťuje úkoly v oblasti
    - o Zahraniční politiky
    - o Obrany a bezpečnosti státu
    - o Hospodářské, sociální a kulturní výstavby státu
    - o Kolektivní orgán (k rozhodnutí nadpol. všech členů vlády)
- o Ministerstva zajišťují výkon státní správy na jednotlivých úsecích

Moc výkonná

- o Prezident republiky
  - o Hlava státu
    - o Představitel samostatnosti a svrchovanosti
    - o 5 let a max. 2x po sobě
    - o Přímá volba
      - o 1. kolo (nadpol. většina všech platných hlasů oprávněných voličů)
      - o 2. kolo (2 nejúspěšnější kandidáti ---- vítěz)
      - o Návrh (petice 50 000 podpisů x 20 P nebo 10 S)

Prezident republiky

- o Právomoci samostatné:
  - o Jmenuje předsedu vlády a další členy vlády
  - o Jmenuje soudce Ústavního soudu
  - o Udílí milosti, suspenzivní právo veta, podpis zákonů
  - o Jmenuje prezidenta + viceprezidenta NKÚ
  - o Jmenuje členy Bankovní rady ČNB
- o Právomoci se spolupodpisem člena vlády:
  - o Zastupuje stát navenek
  - o Sjednává ratifikuje MS
  - o Vrchní velitel ozbrojených sil
  - o Jmenuje soudce
  - o Propůjčuje a uděluje státní vyznamenání

Soudní moc

o Viz minulá přednáška 😊

NKÚ

- o Sídlo Praha, v čele prezident NKÚ
- o Nezávislý orgán vykonávající kontrolu hospodaření se státním majetkem a státními finančními prostředky, kontrola státního závěrečného účtu, plnění státního rozpočtu
- o Účelnost a hospodárnost a soulad s PP při využívání prostředků daňových poplatníků
- o Předkládá zprávu PS

ČNB

- o Nezávislost (personální, finanční, funkční, institucionální)
- o Hlavním úkolem je cenová stabilita
- o Určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí peněžní oběh
- o Bankovní rada
  - o Guvernér a 2 viceguvernéři
  - o 4 členové bankovní rady

6 let

Územní samospráva

- o Základní jednotkou je obce
- o 14 krajů, kraj lze zřídit jen ústavním zákonem
- o Samostatná působnost (samospráva) a přenesená působnost (státní správa)
- o Zastupitelstvo, rady, starosta (hejtman)
- o Obecně závazné vyhlášky a nařízení

LP

- o LP jsou základní a přirozená práva člověka jako lidské bytosti, jež vyjadřují podstatu lidské důstojnosti
- o VÚLP(1948)
  - o ZP pro každého člověka na světě bez ohledu na rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství či politický názor

LZPS

- o Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti a právech
- o ZPS jsou nezadatelná, nepromlčitelná, a nezrušitelná
- o LZPS:
  - o Lidská práva a svobody
  - o Práva národnostních a etnických menšin
  - o Hospodářská, sociální a kulturní práva
  - o Právo na soudní a jinou právní ochranu

LZPS

- o Základní práva a svobody
  - o Právo na život, zákaz nucených prací, právo na soukromí, nedotknutelnost osoby, právo na lidskou důstojnost, osobní čest a dobrou pověst, právo na svobodu myšlení a svědomí či náboženské vyznání
- o Politická práva
  - o Svoboda projevu, právo na informace, petiční právo, právo se sdružovat, volební právo, právo na odpor, právo na účast na věcech veřejných

LZPS

- o Práva národnostních a etnických menšin
  - o Rozvoj vlastní kultury
  - o Právo rozšiřovat a přijímat informace v mateřském jazyku
  - o Právo sdružovat se v národnostních spolcích

LZPS

- o Hospodářská, sociální a kulturní práva
  - o Právo na práci, právo na svobodnou volbu povolání
  - o Právo na stávku
  - o Právo na vzdělání
  - o Právo na odměnu za práci
  - o Právo na příznivé životní podmínky a na informace o stavu životního prostředí

LZPS

- o Právo na soudní a jinou právní ochranu
  - o Právo na ochranu soudem a nebo jiným orgánem
  - o Právo na spravedlivý proces
  - o Právo na obhajobu
  - o Právo odepřít výpověď
  - o Právo na rozhodnutí bez zbytečných průtahů

Veřejný ochránce práv

- o Sídlo Brno, od roku 2000
- o Volen PS na 6 let
- o Prošetřováním stížností občanů na postup, rozhodování nebo nečinnost orgánu veřejné správy
- o Působnost
  - o Ministerstva, správní úřady, krajské úřady, města a obce, Policie ČR, Armáda ČR, Vězeňská služba ČR...
  - o NE Parlament, prezident, vláda, NKÚ, soudy, státní zastupitelství, zpravodajská služba ČR a vyšetřovatel ČR

Příklady

- o 1) Prezident vetuje parlamentem přijatý zákon. Kolik poslanců musí hlasovat pro takový zákon, aby byl platně schválen a mohl nabýt účinnosti?
- o 2) Poslanec převezme úplatek za zmanipulování budoucí veřejné zakázky.
  - o a) může být zadržen?
  - o b) lze jej trestně stíhat, i když k tomu PS nedá svůj souhlas?

Otázky???

Děkuji za pozornost

Literatura

- o TOMANCOVÁ, SCHELLE K., SCHELLEOVÁ, I., HYNŠT, A., *Základy práva (nejen) pro školy*. Jaroslava Tomancová a kolektiv. 1. vyd. Boskovice: ALBERT, 2007. 360 s. Právo. ISBN 80-73-26-110-3
- o Zákon č. 1/1993 Sb. (Ústava ČR)
- o Zákon č. 23/ 1991 Sb. (Listina základních práva svobod)